

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 113/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha (sudca spravodajca) a sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej advokátom doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD., Advokátska kancelária Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Krajského súdu v Nitre a jeho uzneseniami sp. zn. 15 CoE 217/2012 z 23. novembra 2012 (sp. zn. Rvp 22149/2013), sp. zn. 5 CoE 171/2012 z 30. novembra 2012 (sp. zn. Rvp 22151/2013), sp. zn. 6 CoE 77/2012 z 29. novembra 2012 (sp. zn. Rvp 22152/2013), sp. zn. 7 CoE 120/2012 z 28. decembra 2012 (sp. zn. Rvp 22153/2013) a sp. zn. 7 CoE 104/2012 z 28. decembra 2012 (sp. zn. Rvp 22156/2013), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uzneseniami sp. zn. 4 E Cdo 39/2013 z 15. júla 2013 (sp. zn. Rvp 22149/2013), sp. zn. 4 E Cdo 69/2013 z 15. júla 2013 (sp. zn. Rvp 22151/2013), sp. zn. 1 E Cdo 45/2013 z 10. júla 2013 (sp. zn. Rvp 22152/2013), sp. zn. 7 E Cdo 45/2013 zo 7. augusta 2013 (sp. zn. Rvp 22153/2013) a sp. zn. 3 E Cdo 58/2013 zo 6. augusta 2013 (sp. zn. Rvp 22156/2013) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 22149/2013, sp. zn. Rvp 22151/2013 až sp. zn. Rvp 22153/2013 a pod sp. zn. Rvp 22156/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 22149/2013.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 22. októbra 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) a jeho uzneseniami sp. zn. 15 CoE 217/2012 z 23. novembra 2012 (sp. zn. Rvp 22149/2013), sp. zn. 5 CoE 171/2012 z 30. novembra 2012 (sp. zn. Rvp 22151/2013), sp. zn. 6 CoE 77/2012 z 29. novembra 2012 (sp. zn. Rvp 22152/2013), sp. zn. 7 CoE 120/2012 z 28. decembra 2012 (sp. zn. Rvp 22153/2013) a sp. zn. 7 CoE 104/2012 z 28. decembra 2012 (sp. zn. Rvp 22156/2013), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a jeho uzneseniami sp. zn. 4 E Cdo 39/2013 z 15. júla 2013 (sp. zn. Rvp 22149/2013), sp. zn. 4 E Cdo 69/2013 z 15. júla 2013 (sp. zn. Rvp 22151/2013), sp. zn. 1 E Cdo 45/2013 z 10. júla 2013 (sp. zn. Rvp 22152/2013), sp. zn. 7 E Cdo 45/2013

zo 7. augusta 2013 (sp. zn. Rvp 22153/2013) a sp. zn. 3 E Cdo 58/2013 zo 6. augusta 2013 (sp. zn. Rvp 22156/2013).

Zo sťažností vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmlúv o úvere sťažovateľka poskytla dlžníkom úver, pričom poskytnuté peňažné prostriedky boli dlžníci povinní vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverových zmluvách. Na zabezpečenie každého úveru bola priamo v úverovej zmluve dojednaná rozhodcovská doložka, ktorou bola v prípade sporu medzi zmluvnými stranami úverovej zmluvy založená právomoc Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného Slovenskou rozhodcovskou, a. s., Bratislava (ďalej len „rozhodcovský súd“).

Z dôvodu, že dlžníci svoje záväzky vyplývajúce im z predmetných úverových zmlúv dobrovoľne neplnili, tieto sa voči sťažovateľke stali splatnými a v nadväznosti na uvedené sťažovateľka na podklade dojednanej rozhodcovskej doložky začala rozhodcovské konania pred zmluvnými stranami zvoleným rozhodcovským súdom, ktorého rozhodcovské rozsudky sa tak stali exekučnými titulmi, na podklade ktorých sťažovateľka iniciovala začatie exekučných konaní. Potom, čo ten-ktorý príslušný okresný súd (ďalej vo všeobecnosti už len „okresný súd“) poveril sťažovateľkou zvoleného súdneho exekútora vykonaním exekučných konaní, následne tieto už začaté exekučné konania svojimi uzneseniami ex offo zastavil, z dôvodu neprípustnosti exekúcie.

Krajský súd v dôsledku odvolaní podaných sťažovateľkou proti zastavajúcim uzneseniam okresného súdu tieto svojimi uzneseniami sp. zn. 15 CoE 217/2012 z 23. novembra 2012 (sp. zn. Rvp 22149/2013), sp. zn. 5 CoE 171/2012 z 30. novembra 2012 (sp. zn. Rvp 22151/213), sp. zn. 6 CoE 77/2012 z 29. novembra 2012 (sp. zn. Rvp 22152/2013), sp. zn. 7 CoE 120/2012 z 28. decembra 2012 (sp. zn. Rvp 22153/2013) a sp. zn. 7 CoE 104/2012 z 28. decembra 2012 (sp. zn. Rvp 22156/2013) ako vecne správne potvrdil, dôvodiac rovnako ako aj pred ním okresný súd neexistenciou spôsobilých exekučných titulov, ktoré vznikli na základe v tom-ktorom prípade neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorou bolo založenie právomoci rozhodcovského súdu (rozhodcovská doložka) v typizovanej zmluve formulárového typu, ktorej obsah nemohol spotrebiteľ na rozdiel od

sťažovateľky ovplyvniť, v dôsledku čoho sa tieto zmluvné strany dostali do výrazne nerovnovážneho postavenia.

O dovolaniach sťažovateľky podaných proti označeným uzneseniam krajského súdu rozhodol najvyšší súd uzneseniami sp. zn. 4 E Cdo 39/2013 z 15. júla 2013 (sp. zn. Rvp 22149/2013), sp. zn. 4 E Cdo 69/2013 z 15. júla 2013 (sp. zn. Rvp 22151/2013), sp. zn. 1 E Cdo 45/2013 z 10. júla 2013 (sp. zn. Rvp 22152/2013), sp. zn. 7 E Cdo 45/2013 zo 7. augusta 2013 (sp. zn. Rvp 22153/2013) a sp. zn. 3 E Cdo 58/2013 zo 6. augusta 2013 (sp. zn. Rvp 22156/2013), ktorými jednako dovolania sťažovateľky ako procesne neprípustné odmietol a súčasne zamietol jej procesné návrhy na prerušenie dovolacích konaní na účely predloženia prejudiciálnej otázky na posúdenie Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor EÚ“) týkajúcej sa výkladu ustanovenia písm. q) ods. 1 prílohy smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica Rady“).

V sťažnostiach podaných ústavnému súdu sťažovateľka v obširnej argumentácii, poukazujúc pri tom na judikatúru iných Európskych štátov (najmä Nemecka a Českej republiky, pozn.), namieta, že postupom a uzneseniami tak krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu boli porušené ňou označené základné práva a práva zaručené v ústave, dohovore a Charte, pričom k ich porušeniu malo dôjsť v dvoch rovinách, a to tým, že podľa sťažovateľky najvyšší súd ako súd poslednej inštancie, proti rozhodnutiu ktorého nie je prípustný opravný prostriedok, nevyhovел jej návrhu na prerušenie toho-ktorého dovolacieho konania a nepredložil Súdnemu dvoru EÚ na posúdenie prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu čl. 3 ods. 1 smernice Rady o tom, či dojednanie rozhodcovskej doložky, *„... podľa ktorej musí spotrebiteľ riešiť spory s dodávateľom, ak tak navrhne dodávateľ, v rozhodcovskom konaní, je podľa § 53 ods. 1 a ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka, neprijateľnou podmienkou...“*, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu jej základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj k porušeniu jej práva na zákonného sudcu, za ktorého, v zmysle už aj judikatúry ústavného súdu, možno v prípadoch, v ktorých je nutné aplikovať aj komunitárne právo, považovať aj úniového sudcu podávajúceho výklad komunitárneho práva.

Okrem toho podľa sťažovateľky k porušeniu jej základného práva a práva na spravodlivý proces v jeho atribúte zaručujúcom kontradiktórnosť konania tak postupom a uzneseniami krajského súdu, ako aj postupom a uzneseniami najvyššieho súdu malo dôjsť aj tým, že čo sa týka posudzovania rozhodcovskej doložky ako nekalej zmluvnej podmienky, v jej prípadoch tieto súdy nezohľadnili rozsudok Súdneho dvora EÚ z 21. februára 2013 vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. sp. zn. C-472/11, z ktorého má vyplývať, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice Rady sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval ex offio nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená, avšak zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmania ex offio nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy. Podľa sťažovateľky totižto tieto závery pôsobia „... ex tunc minimálne k 1.12.2009 (Charta sa stala súčasťou medzinárodnej zmluvy a nadobudla právnu záväznosť) a 1.5.2004 (účinnosť smernice 93/13/ES pre SR) teda plne pokrývajú tak hmotnoprávne otázky... ako aj procesnú činnosť Krajského súdu v Nitre a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky“. V tejto súvislosti sťažovateľka v sťažnostiach tiež uviedla: „Tak Krajský súd v Nitre ako aj Najvyšší súd Slovenskej republiky tým, že neupozornili povinného na neprijateľnú podmienku, v dôsledku toho ukrátili sťažovateľa o reálnu možnosť domáhať sa tohto, aby oba súdy zohľadnili nesúhlas povinného s neprijateľnosťou podmienky tak, že by ponechali rozhodcovský nález ako platný exekučný titul.“

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom konštatoval, že napádaným postupom a uzneseniami tak krajského súdu, ako aj postupom a uzneseniami najvyššieho súdu došlo k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv a práv zaručených v ústave, dohovore a Charte, aby tieto uznesenia zrušil a veci vrátil krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie, aby jej priznal v každom jednotlivom prípade finančné zadost'učinenie v sume po 500 €, a napokon, aby jej priznal úhradu trov konania.

II.

Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Aj keď zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, tak odvolávajú sa na ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde, možno aj v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane citované ustanovenie § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 22149/2013, sp. zn. Rvp 22151/2013 – sp. zn. Rvp 22153/2013 a pod sp. zn. Rvp 22156/2013 a z ich obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky, ako aj krajského súdu a najvyššieho súdu, proti ktorým tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, aplikujúc citované právne normy, tak, že predmetné sťažnosti spojil do jedného spoločného konania, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažností je tvrdenie sťažovateľky o porušení ňou označených práv zaručených ústavou, dohovorom a Chartou označeným postupom a uzneseniami krajského súdu, ako aj označeným postupom a uzneseniami najvyššieho súdu, pričom pokiaľ ide o základné právo a právo na spravodlivý súdny proces, k ich porušeniu malo podľa sťažovateľky dôjsť v príčinnej súvislosti s tým, že tak krajský súd, ako ani najvyšší súd nezohľadnili judikatúru Súdneho dvora EÚ týkajúcu sa ich povinnosti dať účastníkom, konania možnosť vyjadriť sa k súdom ex offio zistenému záveru o neprijateľnosti zmluvnej podmienky, čím malo dôjsť k porušeniu zásady kontradiktórnosti súdneho konania. Okrem toho sa podľa sťažovateľky mal najvyšší súd označenými postupmi a uzneseniami dopustiť porušenia základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj základného práva na zákonného sudcu aj tým, že nevyhovel jej návrhu na prerušenie dovolacích konaní na účely predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ týkajúcej sa výkladu smernice Rady vo veci posúdenia rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozhodnutiami krajského súdu.

V súlade judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 52, 53, 54), podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia

o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolani) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, ústavný súd považoval lehotu na podanie sťažností ústavnému súdu za zachovanú nie len voči rozhodnutiam najvyššieho súdu, ale aj voči rozhodnutiam krajského súdu (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, II. ÚS 91/2011).

V súvislosti s napádanými rozhodnutiami a postupmi krajského súdu ústavný súd v prvom rade poukazuje na princíp subsidiarity („*ak... nerozhoduje iný súd*“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľkou označených práv alebo slobôd oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jej sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

V súvislosti s napádanými postupmi a uzneseniami krajského súdu sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, k porušeniu ktorých malo dôjsť tým, že krajský súd sa jej ako oprávnenej z exekúcie a tiež povinným z exekúcie nedal možnosť vyjadriť k svojmu v tom-ktorom prípade ex offo učenému záveru o tom, že dojednanie rozhodcovskej doložky v zmluve formulárového typu, ktorej obsah nemohol povinný z exekúcie (spotrebiteľ) ovplyvniť, treba považovať z neprijateľnú zmluvnú podmienku, v dôsledku čoho mal podľa sťažovateľky krajský súd a pred ním aj okresný súd okrem iného znemožniť aj „zlegalizovanie“ tejto prípadnej nekalej zmluvnej podmienky prípadným súhlasom povinného z exekúcie (spotrebiteľa).

Podľa ústavného súdu sťažovateľka mala možnosť domáhať sa preskúmania napádaných postupov a uznesení krajského súdu v rozsahu svojich námietok, a to podaním mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) podľa § 237 písm. f) OSP (neumožnenie účastníkovi konania vyjadriť sa k veci možno považovať za zabránenie mu konať pred súdom, pozn.), ktoré dovolania napokon, tak ako to vyplýva zo samotných sťažností,

sťažovateľka aj využila. Na základe sťažovateľkou podaných dovolaní bol najvyšší súd ako súd dovolací v dovolacích konaniach povinný vysporiadať sa s identickými námietkami proti postupom a rozhodnutiam krajského súdu, aké sťažovateľka proti týmto postupom a rozhodnutiam uvádza aj v konaní pred ústavným súdom, preto ústavný súd sťažnosti sťažovateľky v tejto časti už po ich predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na ich prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozhodnutiami najvyššieho súdu.

Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľky v príčinnej súvislosti s postupmi a rozhodnutiami najvyššieho súdu, námietky sťažovateľky možno sumarizovať do dvoch skupín. V prvom rade sťažovateľka namieta, že najvyšší súd porušil jej základné právo a právo na spravodlivý súdny proces tým, že nenapravil pochybenie krajského súdu, ktorý jej v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ nedal možnosť vyjadriť sa k ním ex offio konštatovanému záveru o vyhodnotení dojednanej rozhodcovskej doložky v jej zmluvách ako nekalej zmluvnej podmienky, a v druhom rade sťažovateľka namieta, že napádanými postupmi a rozhodnutiami najvyššieho súdu bolo porušené jej základné právo a právo na spravodlivý súdny proces, ako aj základné právo na zákonného sudcu aj tým, že najvyšší súd nevyhovel jej návrhom na prerušenie dovolacích konaní na účely predloženia ňou navrhovanej prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ.

V súvislosti s prvou skupinou námietok sťažovateľky ústavný súd v prvom rade podotýka, že z napádaných uznesení najvyššieho súdu nevyplýva, že by sťažovateľka explicitne v rámci prípustnosti dovolania proti uzneseniam krajského súdu podľa § 237 písm. f) OSP (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, pozn.) ako jeden z dôvodov uvádzala aj to, že krajský súd jej nedal možnosť vyjadriť sa k svojmu záveru, ktorý pred ním ex offio konštatoval už aj okresný súd, a to, že dojednanie rozhodcovskej doložky v zmluve formulárového typu, ktorej obsah nemohol spotrebiteľ ovplyvniť, treba považovať za nekalú zmluvnú podmienku. Inými slovami, keďže v napádaných dovolacích konaniach sťažovateľka vyslovene nenamietala, že by jej uvedeným postupom krajského súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom (t. j. tento

postup krajského súdu nepovažovala v dovolacom konaní za pochybenie samotná sťažovateľka, pozn.), a keďže ani najvyšší súd v rámci svojej ex offo prieskumnej právomoci dovolacieho súdu nepovažoval túto skutočnosť za takú, ktorá by znamenala procesné pochybenie krajského súdu, t. j. nepovažoval ju za dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 OSP, z toho dôvodu sa najvyšší súd k tejto otázke v napádaných uzneseniach ani explicitne nevyjadroval. Najvyšší súd ako súd dovolací je síce povinný ex offo skúmať danosť dôvodov zmätočnosti zakladajúcich niektorý z dovolacích dôvodov podľa § 237 OSP, avšak v tomto smere dovolací súd vyjadruje v rozhodnutí svoje negatívne stanovisko o neprítomnosti určitého dovolacieho dôvodu podľa § 237 OSP iba v reakcii na dovoláciu námietku účastníka konania. Inými slovami, k tomu, že tu určitý dovolací dôvod podľa § 237 OSP nie je daný, sa dovolací súd vyjadruje iba v prípade, ak tento dôvod namieta vo svojom dovolaní samotný účastník konania, a contrario ak účastník konania nenamieta určitú skutočnosť ako dovolací dôvod podľa § 237 OSP, tak dovolací súd síce danosť tohto dôvodu ex offo preskúma, avšak v prípade jeho absencie sa k nemu v rozhodnutí o dovolaní nevyjadruje, resp. a contrario bez podnetu účastníka konania sa dovolací súd iniciatívne v rámci svojej ex offo prieskumnej právomoci dovolacieho súdu vyjadruje iba k existujúcim dovolacím dôvodom podľa § 237 OSP.

Vzhľadom na uvedené teda možno konštatovať, že skutočnosť, že najvyšší súd sa k sťažovateľkou až pred ústavným súdom tvrdeným skutočnostiam týkajúcim sa postupu krajského súdu nevyjadril, bez ďalšieho neznamená, že by tým najvyšší súd v rozpore so zásadami spravodlivého súdneho konania neaplikoval judikatúru Súdneho dvora EÚ, na ktorú poukazuje sťažovateľka, a neznamená to ani to, že by ju najvyšší súd nezohľadnil, práve naopak, najvyšší súd ako súd dovolací iba v sťažovateľkou tvrdenej skutočnosti nevzhladol dôvod dovolania podľa § 237 OSP, a preto sa k nej vo svojich uzneseniach ani nevyjadroval, keďže v dovolacích konaniach ju samotná sťažovateľka neuvádzala.

Uvedené závery korešpondujú aj s judikatúrou ústavného súdu, podľa ktorej čo sa týka porušenia práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 47 Charty a z neho vyplývajúcej zásady kontradiktórnosti konania tým, že konajúce súdy pred rozhodnutím o posúdení zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky) ako nekalej nedali účastníkom konania príležitosť vyjadriť sa k týmto dôvodom, tak ako to sťažovateľka odvodzuje z rozsudku

Súdneho dvora EÚ vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. sp. zn. C-472/11 z 21. februára 2013, ústavný súd pripomína, že sťažovateľka mala možnosť oboznámiť sa s dôvodmi zastavenia exekučného konania a neprípustnosti exekúcie z už uvádzaných dôvodov už z uznesení okresného súdu, proti ktorým aj podala odvolania, v ktorých sa k týmto dôvodom vyjadrila. Obdobne aj povinní z exekúcií, ktorí majú v zmluvnom vzťahu so sťažovateľkou postavenie spotrebiteľov, mali po doručení uznesení prvostupňového súdu možnosť vyjadriť sa (prípadne podať odvolanie proti uzneseniu okresného súdu) v tom smere, že si neprajú, aby bolo v ich prípadoch vylúčené uplatnenie nekalej zmluvnej podmienky. Pre ústavnú udržateľnosť napádaných postupov a uznesení postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom prípade v konaní na oboch stupňoch). Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná, bez výnimky by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom.

Uvedené bolo podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu, že napádanými postupmi a uzneseniami najvyššieho súdu nebolo porušené základné právo a právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces, a preto jej sťažnosti v tejto časti ako zjavne neopodstatnené odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V zmysle druhej skupiny námietok sťažovateľky proti napádaným postupom a uzneseniam najvyššieho súdu malo byť porušené jej základné právo a právo na spravodlivý súdny proces a na zákonného (komunitárneho) sudcu aj tým, že najvyšší súd nevyhovел jej návrhom na prerušenie napádaných konaní na účely začatia prejudiciálneho konania pred súdnym dvorom EÚ.

Účelom a podstatou konania o prejudiciálnej otázke je podľa stabilizovanej judikatúry súdneho dvora EÚ spolupráca vnútroštátneho súdu so súdnym dvorom EÚ pri výklade práva EÚ.

Povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku nevzniká v každom prípade. Z primárneho práva EÚ a judikatúry súdneho dvora EÚ vyplýva viacero výnimiek z povinnosti predložiť

prejudiciálnu otázku (pozri MAZÁK, J., JÁNOŠÍKOVÁ, M. Základy práva Európskej únie. Ústavný systém a súdna ochrana. Bratislava : IURA EDITION, 2009, s. 420), konkrétne ak:

a) odpoveď na prejudiciálnu otázku by nemala žiadny význam na vytvorenie právneho základu na rozhodnutie vo veci samej,

b) ide o otázku, ktorá bola v skutkovo a právne podobnom prípade vyriešená Súdnym dvorom EÚ, alebo o právnu otázku, ktorá sa vyriešila v judikatúre Súdneho dvora EÚ bez zreteľa na to, v akých konaniach bola predložená (princíp „acte éclairé“), alebo ak

c) je výklad práva EÚ taký jasný, že nevznikajú žiadne rozumné pochybnosti o výsledku (princíp „acte clair“).

V prípade, ak sú uvedené podmienky splnené, všeobecný súd môže a musí aplikovať právo EÚ, resp. musí mu priznať účinky závislé okrem iného aj od druhu prameňa, v ktorom je predmetné pravidlo vyjadrené, bez toho, aby sa musel obrátiť s prejudiciálnou otázkou na Súdny dvor EÚ.

Ústavný súd už taktiež vyjadril názor, že nie každé nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom EÚ, musí mať automaticky za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu (II. ÚS 129/2010). Ústavný súd nie je ďalšou odvolacou inštanciou v otázke rozhodnutia všeobecného súdu o (ne)predložení prejudiciálnej otázky (k tomu pozri aj body 19 a 20 uznesenia Spolkového ústavného súdu BVerfG sp. zn. 2 BvR 2419/06 zo 6. mája 2008) a ani v otázke nesprávnej aplikácie práva EÚ.

Aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré dostatočne odôvodňuje nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ, nepredstavuje porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku z 20. septembra 2011, sťažnosti č. 3989/07 a č. 38353/07).

S poukazom na uvedené možno formulovať záver, že len zásadné a kvalifikované pochybenie pri rozhodovaní o (ne)predložení prejudiciálnej otázky, ktoré môže spočívať vo svojoľnom či na prvý pohľad celkom nesprávnom nepredložení prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ v prípade, keď súd sám o interpretácii práva EÚ mal pochybnosti

a predbežnú otázku nepredložil, má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie, keďže týmto spôsobom by bola svojvoľne popretá právomoc Súdneho dvora EÚ (II. ÚS 129/2010, porovnaj aj rozhodnutie Spolkového ústavného súdu BVerfGe 82, 159 a uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 154/08 z 30. júna 2008).

S prihliadnutím na svoju judikatúru týkajúcu sa všeobecne uznanej zásady, v zmysle ktorej všeobecný súd nielen pozná právo, ale si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v akej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu (pozri napr. IV. ÚS 108/2010), bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či v daných prípadoch nebolo povinnosťou najvyššieho súdu predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru EÚ a či v dôsledku nesplnenia tejto povinnosti možno uvažovať o porušení sťažovateľkou označených základných práv a práv.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej je vecou vnútroštátneho (všeobecného) súdu, ktorý vo veci koná a ktorý nesie zodpovednosť za rozhodnutie vo veci samej, posúdiť so zreteľom na konkrétne okolnosti veci nevyhnutnosť rozhodnutia Súdneho dvora EÚ o prejudiciálnej otázke, relevantnosť otázok, ktoré Súdnemu dvoru EÚ položí (napr. IV. ÚS 206/08, II. ÚS 129/2010, II. ÚS 163/2010), ako aj to, či sú splnené predpoklady, za ktorých vnútroštátny súd konajúci o veci nemá povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru EÚ (m. m. IV. ÚS 108/2010).

V uvedených prípadoch najvyšší súd svoje rozhodnutia nepredložil Súdnemu dvoru EÚ prejudiciálnu otázku týkajúcu sa kvalifikácie rozhodcovskej doložky dojednanej v zmluve formulárového typu ako neprijateľnej zmluvnej podmienky odôvodnil tým, že na daný prípad aplikovali všeobecné súdy vnútroštátne právne normy, do ktorých bol transponovaný obsah príslušných noriem EÚ, takže tu nevznikla potreba iniciovať prejudiciálne konanie o výklade práva EÚ, ktoré v daných prípadoch priamo aplikované nebolo. Odhliadnuc od uvedeného, závery o kvalifikácii rozhodcovskej doložky dojednanej v zmluve formulárového typu ako neprijateľnej zmluvnej podmienky dojednanej

v okolnostiach, keď sa dostali do hrubej nerovnováhy práva a povinnosti spotrebiteľa na jednej strane a dodávateľa na strane druhej, a to v neprospech spotrebiteľa, vyplývajú aj z judikatúry Súdneho dvora EÚ v iných skutkovo a právne obdobných prípadoch (napr. rozsudok Súdneho dvora EÚ C-240/08 -C-241/98 Oceano Grupo Editorial, tiež C-40/08 Asturcom). Uvedené dôvody boli podľa názoru ústavného súdu dostatočným základom pre rozhodnutie v daných veciach, bez potreby predkladať v tejto už tak ustálenej otázke prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru EÚ.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd aj v tejto časti sťažnosti sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnené (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Pretože sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnostiach už nerozhodoval.

Súčasne ústavný súd dáva sťažovateľke do pozornosti, že v prípade opakujúcich sa sťažností založených na tých istých skutkových a právnych okolnostiach a argumentoch ústavný súd o nich rozhodne bez odôvodnenia iba s poukazom na toto svoje v týchto okolnostiach identické rozhodnutie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2014